

WPROWADZENIE

Współczesna dydaktyka języków obcych to niezwykle dynamicznie rozwijająca się dziedzina, co jest ściśle związane z ciągle zwiększającą się liczbą osób zainteresowanych opanowaniem, w mniejszym lub większym stopniu i czasami w bardzo różnym celu, dodatkowego narzędzia zdobywania i przekazywania informacji czy po prostu porozumiewania się z obcokrajowcami. To z kolei skutkuje koniecznością nieustannego poszukiwania nowych, bardziej efektywnych rozwiązań dydaktycznych, co z jednej strony ma sprostać oczekiwaniom uczących się, którzy są zainteresowani jak najszybszymi i jak najbardziej wymiernymi postępami, a z drugiej ma na celu ograniczenie kosztów kształcenia językowego, tak w wymiarze instytucjonalnym, jak i indywidualnym. W takiej sytuacji nie powinno dziwić, że dydaktyka językowa ma obecnie wyraźnie interdyscyplinarny charakter, odwołując się między innymi do takich dziedzin nauki jak językoznawstwo, psychologia, neurologia, socjologia, etnologia, filozofia czy też szeroko pojęte nauki edukacyjne, jak również do dyscyplin będących ich wypadkową, takich jak na przykład psycholingwistyka, neurolingwistyka, socjolingwistyka czy też etnolingwistyka. Nie mniej ważne są tu wyniki inspirowanych przesłankami teoretycznymi badań empirycznych, zarówno tych czysto eksperymentalnych, przeprowadzanych w warunkach laboratoryjnych, quasi-eksperymentalnych, które odbywają się w klasach szkolnych, angażując istniejące grupy uczniów, jak również opisowych, które mają za zadanie scharakteryzować i poddać ewaluacji istniejący stan rzeczy. W rezultacie proponowane są coraz to nowsze rozwiązania dydaktyczne, które mają zoptymalizować proces uczenia się i nauczania języka obcego, czego przykładem może być propozycja dostosowania nauczanego materiału gramatycznego do stadium rozwoju języka pośredniego ucznia, nacisk na rozwijanie autonomii ucznia i wykształcenie repertuaru odpowiednich strategii uczenia się, stworzenie uczącym się możliwości współtworzenia czy modyfikacji wiedzy językowej przez interakcję, bądź też sugestii negocjowania programu nauczania z uczniami. Mimo że wiele z tych propozycji nie sprawdziło się w warunkach szkolnych, bądź też ich skuteczna implementacja jest uzależniona od kontekstu edukacyjnego i uwarunkowań lokalnych, to jednak przyczyniają się one w mniejszym lub większym zakresie do bardziej skutecznego nauczania języków obcych, choćby dlatego, że poszerzają one naszą wiedzę na temat tego, jakie działania są uzasadnione, a jakie nie w określonej sytuacji.

Niniejszy tom stanowi zbiór artykułów, które podejmują próbę zarysowania problemów stojących przed współczesną dydaktyką języków obcych w polskim kontekście edukacyjnym, wskazując w wielu przypadkach na bardzo konkretne możliwości ich rozwiązywania, a co za tym idzie, usprawnienia procesu uczenia się i nauczania języka obcego na różnych poziomach kształcenia. Teksty te dotyczą bardzo zróżnicowanej problematyki, poczynając od zagadnień teoretycznych i ich przełożenia na sytuację szkolną, po-

przez wyniki różnego typu projektów badawczych wraz z implikacjami dla nauczania języków obcych, po propozycje konkretnych metod i technik, narzędzi dydaktycznych i rozwiązań systemowych. Tom został podzielony na sześć rozdziałów, w których zgrupowane zostały prace poświęcone pokrewnej tematyce, przy czym kluczem przy ustalaniu ich kolejności były poruszane kwestie, a nie porządek alfabetyczny. Tak więc, w części pierwszej, zatytułowanej *Między teorią a praktyką*, można znaleźć artykuły, które pokazują, w jaki sposób różne dziedziny wiedzy i modele teoretyczne mogą stanowić ważny punkt odniesienia dla dydaktyki języków obcych. Rozdziały drugi i trzeci, zatytułowane *Techniki, metody, narzędzia* i *Wykorzystanie nowoczesnych technologii*, poświęcone zostały przedstawieniu różnorodnych metod i środków nauczania, które można wykorzystać we wprowadzaniu i ćwiczeniu podsystemów i sprawności językowych oraz rozwijaniu autonomii ucznia i umiejętności samooceny. Z kolei rozdział czwarty, *Nauczanie dzieci w wieku wczesnoszkolnym*, grupuje teksty podejmujące problematykę dydaktyki języka obcego w odniesieniu do małych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem roli nauczyciela w tym obszarze. W rozdziale piątym, tj. *Programy nauczania, etapy edukacyjne, egzaminy*, zamieszczono artykuły, które podejmują kwestie o charakterze instytucjonalnym, dotyczące udoskonalenia edukacji językowej i ewaluacji postępów na różnych poziomach kształcenia. I w końcu, w części szóstej, zatytułowanej *Kształcenie dwujęzyczne i specjalistyczne*, znaleźć można prace poświęcone problematyce organizacji procesu nauczania treści merytorycznych przy użyciu języka obcego, specyfice nauczania języka polskiego jako obcego i wyzwaniom stojącym przed nauczycielem języka obcego dla potrzeb zawodowych. Jestem przekonany, że z uwagi na swą zróżnicowaną tematykę, umiejętne powiązanie teorii i badań empirycznych z codzienną praktyką, a co najważniejsze, uwzględnienie uwarunkowań i ograniczeń polskiego kontekstu edukacyjnego, niniejsza praca zbiorowa będzie stanowić ważne źródło inspiracji i refleksji dla wielu neofilologów, zarówno teoretyków i badaczy, jak i studentów filologii oraz nauczycieli różnych języków obcych.

Miroslaw Pawlak